

Kaupunkiympäristölautakunta

Päätöspäivämäärä 14.06.2023 § 69

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 14.06.2023

§ 69

Lahden suunta -työ 2021–2025: Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman 2021–2025 luonnos

8726/10.02.00.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Yleiskaava-arkkitehti Johanna Sääksniemi p. 050 518 4445

Yleiskaavoittaja Sanna Suokas p. 044 769 8640 (poissa 5.-16.6.2023)

Liikenneinsinööri Jaana Martikainen p. 050 398 5430

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Suunnittelujohtaja Honkanen Petri

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyy Lahden suunta -työn 2021–2025 (Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma 2021–2025) luonnoksen asetettavaksi julkisesti nähtäville ja pyytää tarvittavat lausunnot.

Perusteluosa

Lahden suunta -työhön kuuluu oikeusvaikutteisen yleiskaavan ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman laatiminen koko Lahden kaupungin alueelle. Lahden suunta toteuttaa kaupungin strategiaa ja ympäristötavoitteita. Jatkuva työ etenee neljän vuoden sykleissä valtuustokausittain ja yleiskaavan osalta käynnissä on jo neljäs kierros. Lahden tapa suunnitella maankäyttöä ja liikkumista yhdessä on Suomessa ainutlaatuinen.

Parhailtaan laadittavana on Lahden suunta -työn 2021–2025 luonnos, ja nähtäville asetetaan Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) luonnos ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman 2021–2025 luonnos. Lahden suunta -työn 2021–2025 tavoitevuosi on 2035.

Lahden suunta -työ 2021–2025 on tullut vireille 10.3.2022, kun työn käynnistymisestä ilmoitettiin kaavoituskatsauksessa. Lahden suunta 2021–2025 osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) hyväksyttiin ja päätettiin asettaa nähtäville kaupunginhallituksen kokouksessa 4.4.2022 (§ 128). Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa koko työn ajan.

Yleiskaava on koko kaupungin kattava yleispiirteinen suunnitelma, jossa osoitetaan alueiden pääasiallinen käyttötarkoitus ja liikenteen pääverkot. Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) tarkoitus on ohjata maankäytön kehitystä strategisella tasolla ja se laaditaan oikeusvaikutteisena koko Lahden alueelle. Lahden suunta -työn 2021–2025 yhteydessä yleiskaava laaditaan ensimmäistä kertaa viiden oikeusvaikutteisen kaavakartan kokonaisuutena. Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) eri teemaiset kaavakartat ovat 1) Kestävä yhdyskuntarakenne, 2) Kulttuuriympäristö, 3) Luonnonympäristö, 4) Kiertotalous ja 5) Kestävä liikkuminen.

Valtuustokaudella 2017–2020 laadittu, koko kaupungin kattava oikeusvaikutteinen Lahden yleiskaava 2030 (Y-203) hyväksyttiin Lahden kaupunginvaltuustossa 25.1.2021, ja se sai lainvoiman 2.12.2022. Lahdessa on lisäksi voimassa viisi oikeusvaikutteista osayleiskaavaa ja yksi oikeusvaikutteinen rantayleiskaava. Lisäksi Okeroisten ja Miekkiö-Renkomäki-Ämmälä osayleiskaavojen merkintöjä on noudatettu tarkentavina määräyksinä ko. kaavojen alueilla. Voimassa olevien osayleiskaavojen merkinnät on siirretty ja yleispiirteistetty Lahden

yleiskaavaan 2030 (Y-203). Laadittava Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) tulee voimaan tullessaan kumoamaan Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203), Okeroisten osayleiskaavan ja Miekkiö-Renkomäki-Ämmälä osayleiskaavan. Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) kartalla 1: Kestävä yhdyskuntarakenne esitetään aluerajauksena tai rasterilla alueet, joilla edelleen noudatetaan tarkempien osayleiskaavojen tai rantayleiskaavan merkintöjä ja määräyksiä. Voimassa oleviin yleiskaavoihin voi tutustua yleiskaavoituksen kotisivuilla www.lahti.fi/yleiskaavoitus.

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma laaditaan Lahdessa nyt toista kertaa. Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma on Euroopan komission luoma toimintamalli eri kulkumuotojen kokonaisvaltaiseen suunnitteluun kaupunkitasolla. Ohjelma ottaa huomioon kaikki liikennemuodot: kävelyn, pyöräilyn, joukkoliikenteen ja autoilun. Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman tavoitteena on edesauttaa liikkumisen osalta Lahden hiilineutraalisuustavoitteen 2025 ja kestävän liikkumisen kulkutapaosuuden 2030 toteutumista.

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma käsittää keskeisimmät kaupunkitasoiset toimet kestävän kaupunkiliikkumisen edistämiseksi vuoteen 2035 mennessä. Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman 2021–2025 luonnoksessa on päivitetty edellisen ohjelman teemakokonaisuuksien ja toimenpiteiden tilanne ja ryhmitelty teemakokonaisuudet kaupungin nykyisen strategian mukaisiksi. Samalla on tunnistettu uusia, kaupungin strategian mukaisia, teemakokonaisuuksia, joiden kehittämiseen ja toteuttamiseen tarvitaan toimenpiteitä. Uusia teemakokonaisuuksia ovat 1) Citylogistiikka eli kaupungin sisäinen jakeluliikenteen kehittäminen, 2) Viihtyisä ja esteetön kävelyn ja pyöräilyn ympäristö, 3) Palveluverkon ja liikenteen suunnittelun yhteistyön kehittäminen ja 4) Sähköisen liikenteen

edistäminen. Teemakokonaisuuksia täydennetään tarkemmalle toimenpidetasolle ehdotusvaiheessa.

Mitä ovat yleiskaava ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma?

Yleiskaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen yleispiirteinen maankäytön ja liikenteen suunnitelma. Yleiskaavaa tarkistetaan valtuustokausittain kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden pohjalta yhteistyössä osallisten kanssa. Suunnitelma perustuu ajantasaisiin selvitystietoihin, joita päivitetään jatkuvasti. Yleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena koko kaupungin alueelle ja se ohjaa asemakaavoitusta ja muuta yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Lahden yleiskaavan Y-205 tavoitevuosi on 2035, mutta yleiskaavassa esitetään myös tätä pidemmän aikavälin tavoitteellisia maankäytön suunnitelmia.

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma (Sustainable Urban Mobility Plan, SUMP) on Euroopan komission luoma toimintamalli eri kulkumuotojen kokonaisvaltaiseen yhteissuunnitteluun kaupunkitasolla. Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman laatiminen tukee kaupungin strategisia tavoitteita kestävän liikumisen edistämiseksi. Ohjelman päämääränä on luoda sujuvaa, kestävää, turvallista, viihtyisää liikkumisympäristöä ja uutta liikkumiskulttuuria Lahteen. Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma tulee EU:n TEN-T-asetusuudistuksen myötä pakolliseksi kaupunkisolmukohdissa, joihin Lahden kaupunkiseutu uudistetussa asetuksessa lukeutuu.

Lahden suunta toteuttaa kaupungin strategiaa

Lahden suunta -työn 2021–2025 tavoitteet valmisteltiin kaupunginvaltuuston 14.3.2022 hyväksymän strategian pohjalta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Lahden suunta -työn 2021–2025 tavoitteet 5.9.2022 (§73). Tavoitteet löytyvät Lahden suunta -työn kotisivuilta osoitteesta www.lahti.fi/lahdensuunta.

Lahden suunta -työn luonnoksen valmistelu

Lahden suunta -työ 2021–2025 käynnistyi samanaikaisesti kaupungin strategian laatimisen kanssa ja erityisesti alkuvaiheen työskentelyä ohjasivat vahvasti edelliseltä kierrokselta siirtyneet teemat. Tällä kierroksella merkittäviä teemoja ovat olleet kiertotalous, paikalliset kulttuuriympäristöt ja maisemat, luonnon monimuotoisuus, kestävän kaupunkirakenteen vyöhykkeet, kestävä liikkuminen sekä elinkeinoelämän alueet.

Sidosryhmien kanssa määriteltiin aluksi selvitystarpeet ja lisäksi tunnistettiin maankäytön ja liikkumisen osalta tulevaisuuden näkymiä ja muutostarpeita. Selvitysten laatiminen käynnistyi ja uutta lähtötietoa luonnosvalmistelun pohjaksi tuotettiin mm. kiertotalouden mahdollisuuksista yleiskaavatasolla, paikallisista maisemista, arvokkaista luontotyypeistä, elinkeinoelämän mahdollisuuksista Lahdessa, kaupunkilogistiikasta, kävely-ympäristöjen laadusta sekä kaupunkipientaloista. Lisäksi päivitettiin tieto paikallisista kulttuuriympäristöistä ja laadittiin erilaisia paikkatietoanalyysjä kaupunkirakenteen vyöhykkeistä luonnosratkaisujen pohjaksi. Joidenkin selvitysten osalta työ jatkuu vielä ehdotusvaiheessa tarkasteluteemaa syventäen. Esimerkiksi viimeinen kilometri -hanke tuottaa ehdotusvaiheessa lisätietoa kaupunkijakelusta ja arvokkaiden luontotyyppien inventointeja toteutetaan vielä kesällä 2023 joillekin Lahden kaupungin omistamille ja jo entuudestaan tiedossa oleville luonnon monimuotoisuuskohteille, jotta tietokannasta ja tiedosta saadaan yhdenmukaista.

Prosessin tavoitteiden mukaisesti laadittuja selvityksiä on hyödynnetty sekä yleiskaavan että kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman

valmistelussa. Uutta tietoa on useissa teemoissa, kuten arvokkaat luontotyypit ja paikalliset kulttuuriympäristöt, valmisteltu tietokantapohjaisesti. Tämä mahdollistaa tiedon esittämisen karttasovelluksissa paikkasidonnaisesti, mutta tuottaa pdf-muotoon tulostettuna valtavan pitkiä selvityslitteitä. Tuotettua lähtötietoa julkaistaan osallisille luonnoksen nähtävilläolon aikana myös Lahden karttapalvelussa helpommin tutkittavassa muodossa.

Uudet selvitystarpeet onnistuttiin ennakoimaan työn aloitusvaiheessa hyvin. Myös uusi kaupungin strategia jatkaa vahvalla kestävyyslinjalla ja asettaa Lahdelle kunnianhimoisen tavoitteen edistää niin ekologista, sosiaalista kuin taloudellista kestävyttä. Uusi kaupungin strategia ja Lahden suunta -työn 2021–2025 tavoitteet eivät siis tuoneet keväällä 2022 uusia suuria lähtötietotarpeita. Tiettyjä strategisesti tärkeitä teemoja, kuten elinkeinoelämää ja kiertotaloutta vain syvennettiin valikoidusti käynnissä olevissa selvityksissä. Uutta tietoa kaupunkisuunnittelun keinoista vahvistaa yhteisöllisyyttä syntyy vielä ehdotusvaiheessa korkeakouluyhteistyön kautta.

Lahden suunta -työssä rakennamme tulevaisuuden kestävästä kaupunkia yhdessä kaupunkilaisten, toimijoiden, päättäjien ja asiantuntijoiden kanssa. Hedelmällisin aika yhteistyölle ja keskusteluille on työn alkuvaiheessa, jotta eri näkökulmia ehditään sovittaa yhteen luonnosta valmisteltaessa. Kaupungin strategian mukaisesti lahtelaisia on haluttu kutsua aktiivisesti mukaan työhön.

Osana luonnosvaiheen valmistelua vuonna 2022 järjestettiin viisiosainen asukastilaisuussarja Lahden suunta -kierroksen 2021–2025 tärkeistä teemoista: 1) Sujuva ja laadukas arkiliikkuminen, 2) Kiertotalous yleiskaavassa, 3) Lahtelaiset maisemat ja arvokennukset, 4) Kävelyn

laatureitit sekä 5) Luonnon monimuotoisuus. Lisäksi elinkeinoelämän toimijoille järjestettiin oma tilaisuutensa elinkeinoelämän nykytilasta ja tulevaisuuden näkymistä. Tilaisuuksien lisäksi teemoista kerättiin tietoa karttakyselyjen avulla. Luonnosaineistoja työpajaistettiin kumppanuuspöytien kanssa huhtikuussa 2023 ja asukkaille järjestettiin lisäksi toukokuussa 2023 kaksi esittelytilaisuutta, joissa käytiin läpi Lahden suunta -työn luonnoksen keskeisiä sisältöjä ja muutoksia sekä nähtävilläolon tavoitteellista aikataulua. Tavoite- ja luonnosvaiheen valmistelu on lisäksi sisältänyt erilaisia työpajoja ja keskustelutilaisuuksia niin asiantuntijoiden kuin päättäjien kanssa. Lahden suunta -työn luonnosratkaisut on valmisteltu lähtötietojen, uudet selvitys- ja osallistiedon sekä erilaisissa vuorovaikutteisissa asukas-, asiantuntija- ja päättäjätöypajoissa käytyjen keskustelujen pohjalta.

Lahden yleiskaavaa 2035 (Y-205) valmisteltiin sovitusti useamman oikeusvaikutteisen kaavakartan kokonaisuudeksi. Työskentelyn edetessä kaavakartoille muodostui selkeästi viisi eri teemaa, joiden pohjalta kaavakarttoja lähdettiin laatimaan. Lopputuloksena syntyivät kaavakarttaluonnokset 1) Kestävä yhdyskuntarakenne, 2) Kulttuuriympäristö, 3) Luonnonympäristö, 4) Kiertotalous ja 5) Kestävä liikkuminen. Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset esitetään kaavakarttakohtaisesti. Visuaaliselta ilmeeltään Kaavakartta 1: Kestävä yhdyskuntarakenne muistuttaa pitkälti voimassa olevaa Lahden yleiskaavaa 2030 (Y-203) esittäen mm. eri maankäyttömuodot ja liikenneverkon. Kartan ulkoinen ilme on kuitenkin selkeämpi, kun eri teemojen kaavamerkinnot on siirretty esitettäväksi muilla kaavakartoilla ja aluevarauksissa on luovuttu kaavakartalla näkyvistä suunnitteluohjeiden indeksinumeroista. Kartalla on myös uusia strategisia merkintöjä.

Koko kaupungin kattavan Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) tarkoitus on jatkossa ohjata maankäytön kehitystä strategisella tasolla.

Maaseutumaisilla alueilla voimassa olevia osayleiskaavoja käytetään edelleen rantavyöhykkeen rakentamisen ohjaukseen. Laadittava Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) tulee kumoamaan Okeroisten ja Renkomäki-Miekiö-Ämmälän osayleiskaavat sekä voimassa olevan Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203). Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) kartalla 1: Kestävä yhdyskuntarakenne esitetään rasterilla alueet, joilla on voimassa tarkempi yleiskaavatasoinen kaava ja sen merkinnät ja määräykset.

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman 2021–2025 luonnoksen valmistelussa päivitettiin edellisen ohjelman teemakokonaisuuksien ja toimenpiteiden tilanne ja ryhmiteltiin teemakokonaisuudet kaupungin nykyisen strategian mukaisiksi. Samalla tunnistettiin uusia, kaupungin strategian mukaisia, teemakokonaisuuksia, joiden kehittämiseen ja toteuttamiseen tarvitaan toimenpiteitä. Uusia teemakokonaisuuksia ovat 1) Citylogistiikka eli kaupungin sisäinen jakeluliikenteen kehittäminen, 2) Viihtyisä ja esteetön kävelyn ja pyöräilyn ympäristö, 3) Palveluverkon ja liikenteen suunnittelun yhteistyön kehittäminen ja 4) Sähköisen liikenteen edistäminen. Teemakokonaisuuksia täydennetään tarkemmalle toimenpidetasolle ehdotusvaiheessa.

Lahden suunta -työtä on edistetty yleiskaavan työryhmässä ja työtä on ohjannut Lahden suunta -työn ohjausryhmä. Lisäksi Lahden suunta -työn valmistelun etenemisestä on kerrottu säännöllisesti kaupunkisuunnittelun sekä Uudenmaan ja Hämeen ELY-keskusten yhteisissä tapaamisissa ja seudullisessa yhdyskuntasuunnittelun työryhmässä. Lahden suunta -työn 2021–2025 aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 1.11.2022.

Vuoden 2022 ja kevään 2023 aikana on valmisteltu Lahden suunta -työn 2021–2025 luonnos, joka asetetaan nähtäville kaupunkiympäristölautakunnan päätöksellä. Nähtäville asetetaan Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman 2021–2025 luonnokset.

Vaikutusten arviointi

Lahden suunta -työn 2021–2025 luonnoksen vaikutuksia on arvioitu ulkopuolisena asiantuntija-arviona. Vaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty työn selvitys- ja lähtötietoja. Vaikutusten arviointi on toteutettu maankäyttö- ja rakennuslain (9§) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (1§) mukaisesti keskittyen yleiskaavan merkittäviin välittömiin ja välillisiin vaikutuksiin. Vaikutusten arvioinnissa on arvioitu myös koko Lahden suunta -työtä ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmaa. Lisäksi päivitetyn liikennemallin pohjalta on laadittu erillinen yleiskaavan liikennevaikutusten arviointi. Vaikutusten arvioinnit ovat mukana kaava-asiakirjoissa ja osallisten nähtävillä luonnosvaiheessa. (liite 8 ja liite 9). Vaikutusten arviointia täydennetään tarvittaessa ehdotusvaiheessa 2023–2024.

Muutosesitykset lainvoimaisiin osayleiskaavoihin

Lahden suunta -työn 2021–2025 yhteydessä yleiskaava laaditaan ensimmäistä kertaa viiden oikeusvaikutteisen kaavakartan kokonaisuutena. Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) eri teemaiset kaavakartat ovat 1) Kestävä yhdyskuntarakenne, 2) Kulttuuriympäristö, 3) Luonnonympäristö, 4) Kiertotalous ja 5) Kestävä liikkuminen. Useiden yleiskaavakarttojen ansiosta kartoilla pystytään esittämään entistä enemmän tietoa ja tuomaan esiin eri teemojen strategisia tavoitteita.

Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset esitetään kaavakarttakohtaisesti. Yleiskaava-alueiden nykytilan kuvauksia ja suunnitteluohjeita ei vielä luonnosvaiheessa päivitetä ja esitetä. Aineisto laaditaan valmiiksi ehdotusvaiheessa. Vastaavasti pääväylien väyläkuvaukset päivitetään ehdotusvaiheessa.

Seuraavaksi on kuvattu kaavakartat ja niiden sisältö pääpiirteissään:

Kartta 1: Kestävä yhdyskuntarakenne

- Kaikki maankäyttömuodot alueina mm. asuminen, palvelut, elinkeinoelämä, keskusta-alueet, virkistys, maa- ja metsätalous, vesialueet
- Pääliikenneverkko
- Voimalinjat ja maakaasun pääverkosto
- Osayleiskaavojen rajaukset ja rantavyöhykkeet
- Uudet täydennysrakentamista ja aluekehitystä painottavat strategiset merkinnät:
  - Palvelukeskukset ja -keskittymät
  - Kaupunkientalovyöhykkeet

Kartta 2: Kulttuuriympäristö

- Rakennetut kulttuuriympäristöt (3 tasoa: valtakunnallinen, maakunnallinen ja paikallinen)
- Arvokkaat maisemat (3 tasoa: valtakunnallinen, maakunnallinen ja paikallinen)
- Muinaismuistoalueet ja -kohteet
- Maisemapellot
- Uutena strategisena merkintänä: Tärkeä ekosysteemien kulttuuripalvelu

Kartta 3: Luonnonympäristö

- Virkistysalueet, hautausmaat, maa- ja metsätalousalueet
- Natura-alueet ja luonnonsuojelualueet, ekologiset yhteydet
- Pohjavesialueet
- Hulevesimääräykset: Hulevesien hallinnan kehittämisaalue, merkittävä kaupunkienjärvi, merkittävä hulevesien purkureitti, vesistötulvavaara-alue
- Tavoitteelliset ulkoilureitit ja melontareitit
- Suojellut luontotyytit, luonnonmuistomerkit, metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt, vesilain suojellut vesiluontotyytit
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet
- Uusina strategisina merkintöinä:
  - Tärkeät ekosysteemipalvelut (tuotantopalvelut, säätely- ja ylläpitopalvelut sekä kulttuuripalvelut)
  - Merkittävä luontoverkosto
  - Ekologisen kompensaation merkinnät

Kartta 4: Kiertotalous

- Voimalinjat yms. kunnallistekniset verkostot
- Erityisalueet mm. yhdyskuntateknisen huollon alueet, jätteenkäsittelyalueet, maa-ainesten otto- ja vastaanottoalueet
- Maamassojen kiertoon liittyvät merkinnät:
  - Välivarastointialueet
  - Väliaikaiseen massalogistiikkaan soveltuvat alueet
  - Ylijäämämaiden hyötykäyttökohteet
- Uusiutuvan energian merkinnät:
  - Aurinkoenergian tuotannon selvityskohde

- Tuulivoiman tuotannon selvitysalue

Kartta 5: Kestävä liikkuminen

- Tieliikenneverkko
- Rataverkko ja raideliikenteen seisakkeet
- Päivitetyt pyöräilyn tavoitteelliset pää- ja aluereitit
- Kävelyn tavoitteelliset laatureitit
- Selvitystarve raskaan liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden jakelulle
- Uudet täydennysrakentamista, aluekehitystä ja palvelutasoa painottavat strategiset merkinnät:
  - Keskeiset joukkoliikennekäytävät
  - Joukkoliikenteen saavutettavuusvyöhykkeet

Seuraavaksi on kuvattu keskeisimmät muutokset voimassa olevan Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203) ja voimassa olevien osayleiskaavojen alueilla kaavoittain.

Lahden yleiskaava 2030 (Y-203)

Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) tulee kumoamaan Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203) kokonaisuudessaan.

Koko kaupungin kattavan Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) tarkoitus on jatkossa ohjata maankäytön kehitystä strategisella tasolla. Viiden oikeusvaikutteisien kaavakartan kokonaisuus tuo mukanaan lähes neljäkymmentä uutta yleiskaavamerkintää ja -määräystä, joilla edistetään kaupungin strategian tavoitteiden toteutumista.

Keskeiset uudet strategiset kaavamääräykset ja -merkinnät liittyvät kestäväan kaupunkirakenteeseen, luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemipalveluihin:

- Suunnataan täydennysrakentamista ja aluekehittämistä, ohjataan joukkoliikenteen saavutettavuutta ja palvelutasoa sekä vahvistetaan käveltävää 15 minuutin kaupunkia. Kokonaisuus käsittää palvelukeskus ja -keskittymä -merkinnät (4 kpl), joukkoliikenteen uudet saavutettavuusvyöhyke ja käytävä -merkinnät (4 kpl) sekä kävelyn tavoitteelliset laatureitit (1 kpl).
- Tavoitellaan monipuolisempaa asuntotarjontaa "Kaupunkipientalolen vyöhyke" -merkinnällä (1 kpl).
- Tunnistetaan luonnon ydinalueiden ja arvokohteiden muodostaman verkostokokonaisuus yhteyksineen ja yhteystarpeineen ja ehkäistään tulevaisuusorientoituneesti luontokatoa "Merkittävä luontoverkosto" -merkinnällä (1 kpl).
- Ennakoidaan tulevaa ekologisen kompensointiin liittyvillä uusilla merkinnöillä (2 kpl).
- Turvataan tärkeimmät ekosysteemipalvelut (3 kpl).

Lisäksi uusilla kaavamääräys ja -merkintäkokonaisuuksilla:

- Turvataan luonnon monimuotoisuuskohteita ja ehkäistään luontokatoa (4 kpl).
- Kehitetään hulevesien hallintaa (6 kpl).
- Mahdollistetaan maamassojen kiertoa ja hyötykäyttöä (3 kpl).
- Edistetään uusiutuvan energian hyödyntämistä (2 kpl).
- Edistetään vaihtoehtoisten polttoaineiden jakelua (2 kpl).
- Kehitetään kävelyn ympäristöjä (1kpl).
- Suojellaan kulttuuriympäristöjä ja maisemia (6 kpl + 1 vanha).

Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) aluevarauksissa on luovuttu kaavakartalla näkyvistä suunnitteluohjeiden indeksinumeroista. Tämä selkeyttää esitystapaa Kartalla 1: Kestävä yhdyskuntarakenne. Samalla indeksinumerointi vapautuu käytettäväksi esimerkiksi maamassojen kiertotaloutta ohjaavissa määräyksissä. Kartan ulkoinen ilme on muutenkin selkeämpi, kun eri teemojen kaavamerkintöjä on siirretty esitettäväksi muilla kaavakartoilla ja aluevarauksissa on luovuttu kaavakartalla näkyvistä suunnitteluohjeiden indeksinumeroista.

Lahden yleiskaavassa 2035 (Y-205) esitetään edelleen paljon kaavamääräyksiä ja -merkintöjä, jotka eivät ole muuttuneet edelliseltä kierrokselta eli Lahden yleiskaavasta 2030 (Y-203). Seuraavassa on lueteltu keskeiset muutokset teemoittain. Muutoskohteet on esitetty selostuksessa tarkempina kuvapareina.

- Asumisen alueiksi muuttuvat alueet Niemessä, Karistossa, Villähteellä, Okeroisissa Ruokosuontien alueella ja Kotiniemessä.
- Elinkeinoelämän tai kaupan alueiksi muuttuvat alueet Rälssissä, Pippo-Kujalassa, Hennalassa, Renkomäessä, Okeroisissa, Holmassa ja Lehmuksessa.
- Loma- tai vapaa-ajanalueeksi muuttuvat alueet Joutsaassa, Oksjärvellä ja Kumiantien varrella.
- Urheilu- ja virkistysalue laajenee etelään ja mahdollistaa Jokimaan raviradan toiminnan kehittämisen tulevaisuudessa.
- Viheralueiksi muuttuvat elinkeinoelämän alue Savontiellä sekä asumisen alueet Holmassa, Hörölässä, Kalliojärventiellä ja Ämmälässä. Holman ja Hörölän muutosalueet osoitetaan lisäksi ekologisen kompensaation hyvitysankin alueiksi.
- Alvojärvi on osoitettu ekologisen kompensaation hyvitysalueeksi.

- Maisemapeltoihin liittyy paljon muutoksia. Uusia tai laajenevia alueita on 19 ja suurimmat alueet Metsäkylässä. Kokonaan tai osittain poistuu 10 aluetta, joista laajin Pippo-Kujalassa.
- Liikenneverkon muutokset: Uudet kävelyn tavoitteelliset laatureitit palvelukeskuksiin ja -keskittymiin, pyöräilyn aluereitin täydennys Messiläntien varteen, VT24 ja VT12 merkittävästi parannettavat tieosuudet, Kariston uudet katulinjaukset sekä Ahtialan Selkätien katkaisu ajoneuvoliikenteen läpiajolta.
- Lisäksi kymmenen nykyisin ympäristöluvalla toimivaa pienempää maa-aineisten ottoaluetta on tuotu näkyviin kaavakartalle.

Täysin uusista kaavamerkinnöistä ja -määräyksistä kaksi liittyy kaavakartalle tuotuun uuteen tietoon nykyisestä toiminnasta ja yksi yksittäiseen aluevaraukseen kohdistuviin tavoitteisiin. Myös Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203) yleiskaavamääräyksiä on hyödynnetty Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) valmistelussa ja vanhojen määräyksien sisältöjä on täsmennetty ja muutettu kahdenkymmenenviiden määräyksen osalta. Lisäksi vesialueella olevan luonnonsuojelualueen merkinnän esitystapaa on muutettu.

Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203) neljä yleiskaavamerkintää ja -määräystä poistuvat kokonaan. Poistuvista merkinnöistä kaksi on kumoutuvien osayleiskaava-alueiden rajoja. Tavoitteellinen matkailun kävelyreitti korvautuu monipuolisemmalla ja laaja-alaisemmalla kävelyn tavoitteellinen laatureitti -merkinnällä. Lehmuksen selvitysalueelle on esitetty yleiskaavassa uusi perusteltu kaavaratkaisu.

Osayleiskaava-alueet OYK1-OYK4

Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203) määräyksien mukaan kaavaan rajatuilla alueilla OYK1, OYK2, OYK3 ja OYK4 noudatetaan eri osayleiskaavojen määräyksiä. Enonsaaren ja Uudenkylän osayleiskaavojen merkinnät ja määräykset jäävät voimaan Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) myötä. Okeroisten kulttuurialueen osayleiskaava ja Miekkiö-Renkomäki-Ämmälä osayleiskaava kumotaan Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) voimaantulon myötä.

Okeroisten osayleiskaava

Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) tulee kumoamaan Okeroisten kulttuurialueen osayleiskaavan kokonaisuudessaan.

Okeroisten kulttuurialueen osayleiskaava ei ole lainvoimainen kaava. Osayleiskaavaehdotus on laadittu vuonna 2009, mutta sitä ei ole viety hyväksymiskäsittelyyn. Osayleiskaava sisältää paljon Okeroisten alueen kulttuuriympäristön ja luonnonympäristön arvoihin liittyviä kaavamerkintöjä ja -määräyksiä ja osayleiskaavaa onkin pidetty suunnittelussa alueen suunnitteluohjeena kaavan lainvoimaisuustilanteesta huolimatta.

Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) kartalla 2: Kulttuuriympäristö ja kartalla 3: Luonnonympäristö tuodaan esiin niitä Okeroisen alueen kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnon arvoja, joita Okeroisten osayleiskaavassa on pyritty turvaamaan. Uuden oikeusvaikutteisen kartan kaavamerkinnät ja -määräykset ja niiden taustalla olevat selvitykset turvaavat Okeroisten alueen kulttuuriympäristön ja maiseman arvot osayleiskaavan hengen mukaisesti.

Okeroisten osayleiskaavan kaavamerkinnät ja -määräykset ovat mitoittaneet alueet kylämäistä asumista tiiviimmälle rakentamiselle. Jo edellisellä Lahden suunta -työn 2017–2020 kierroksella Lahden

yleiskaavaan 2030 (Y-203) Okeroisten asumiseen osoitettuja alueita muutettiin kyläalueeksi (AT) ajatuksena väljempi asumistiheys ilman alueen asemakaavoittamisen tavoitetta. Osayleiskaavassa on osoitettu ohjeellinen asemakaavoitettavaksi tarkoitettu alue Ruokosuontien, Ruokokujan, Tikkakalliontien ja Komolantien alueelle sekä Kunnantielle välille Okeroisten mylly – Ruokokuja. Alueen kulttuuriympäristön arvojen vuoksi alueen maankäytön kehitys nähdään tänä päivänä maltillisempana ja aluetta kehitetään kyläalueena. Kasakkamäen koulun kohdilla oleva Ruokosuontien alue nähdään potentiaalisena tiiviimmän asumisen alueena asemakaavoitettavaksi ja kyseinen alue osoitetaan Lahden yleiskaavassa 2035 (Y-205) asuinalueena. Samassa yhteydessä osayleiskaavassa osoitettu meluntorjuntaan tarkoitettu suojaviheralue Ruokosuontien kohdalla tuodaan näkyviin Lahden yleiskaavan 2035 kartalle 4: Kiertotalous meluntorjuntatarvermerkinnällä. Vastaavat merkinnät lisätään radan varteen kunnanrajan ja Ala-Okeroistentien välille. Lintulankujan ja Lintulantien alueella oleva elinkeinoelämän alue (TY) on laajennettu Lintulantien eteläpuolelle.

Luonnonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) kaavamerkinnät ja määräykset ovat Okeroisten osayleiskaavaa tarkempia ja enemmän luontoarvoja suojelevia. Muiden kaavan aluevarauksien osalta Okeroisten osayleiskaavan ja Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) välillä ei ole merkittäviä eroja. Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) ei ohjaa suoraan rakentamista, vaan rakentaminen tapahtuu rakennusjärjestyksen määräyksien mukaan ja suunnittelutarveratkaisulla.

Miekiö-Renkomäki-Ämmälä osayleiskaava

Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) tulee kumoamaan Miekiö-Renkomäki-Ämmälä osayleiskaavan kokonaisuudessaan.

Miekkio-Renkomäki-Ämmälä osayleiskaava on saanut lainvoiman 2011 ja sisältää paljon kaava-alueen luontoarvoihin, sekä erityisesti Ämmälän alueen kulttuuriympäristön arvoihin liittyviä kaavamerkintöjä ja -määräyksiä.

Kuten edellä Okeroisten osayleiskaavan kohdalla on kuvattu, tuovat Lahden suunta -työn 2021–2025 kierroksella laadittavat eri teemaiset, oikeusvaikutteiset kaavakartat paljon uutta tietoa mm.

kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnon arvoista, mikä mahdollistaa Miekkio-Renkomäki-Ämmälä osayleiskaavan määräysten osoittamisen uudessa Lahden yleiskaavassa 2035 (Y-205).

Miekkio-Renkomäki-Ämmälä osayleiskaavan ja voimassa olevan Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203) yhdyskuntarakenteen aluevarausmerkinnöissä ja niiden rajauksissa ei ole merkittäviä eroja. Suurimmat erot ovat kaavamääräyksissä. Osayleiskaavassa on maisemaan ja kulttuuriympäristöön, sekä luontoarvoihin liittyen tarkempia määräyksiä kuin Lahden yleiskaavassa 2030 (Y-203). Lahden suunta -työn 2021–2025 kierroksella laadittaviin, oikeusvaikutteiseen kulttuuriympäristön ja luonnonympäristön -kartoille tuotavat uudet kaavamerkinnät ja kaavamääräykset tulevat antamaan paljon sitä tietoa yleiskaavaan, jota osayleiskaavan tarkemmat kaavamääräykset sisältävät. Merkittävämpänä puutteena Lahden yleiskaavassa 2035 (Y-205) tulee olemaan alueen geologisten arvojen vähäinen kuvaaminen. Geologisten arvojen yhteismitallinen esittäminen yleiskaavassa vaatisi kuntatasoisen selvityksen laatimisen. Lisäksi koko kaupungin kattavassa yleiskaavassa ei tuoda esiin kaikkia lajistoon liittyviä luontotietoja.

Enonsaaren osayleiskaava

Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) ei tuo muutoksia Enonsaaren osayleiskaavan alueelle. Enonsaaren osayleiskaavan merkinnät ja määräykset jäävät voimaan koko osayleiskaavan alueella. Ainoastaan osayleiskaavan aluerajauksen merkinnän tunnus vaihtuu OYK3:sta OYK1:n.

Uudenkylän osayleiskaava

Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) ei tuo muutoksia Uudenkylän osayleiskaavan alueelle. Uudenkylän osayleiskaavan merkinnät ja määräykset jäävät voimaan koko osayleiskaavan alueella. Ainoastaan osayleiskaavan aluerajauksen merkinnän tunnus vaihtuu OYK4:stä OYK2:n.

Rantavyöhykkeet RV/1-RV/4

Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203) määräyksien mukaan kaavassa osoitetuilla rantavyöhykkeillä RV/1, RV/2, RV/3 ja RV/4 noudatetaan eri osayleiskaavojen tai rantayleiskaavan merkintöjä ja määräyksiä. Kaikilla kyseisillä rantavyöhykkeillä osayleiskaavojen tai rantayleiskaavan merkinnät ja määräykset jäävät edelleen voimaan Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) myötä.

Luoteis-Nastolan osayleiskaava

Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) ei tuo muutoksia Luoteis-Nastolan osayleiskaavan mukaan voimassa oleville ranta-alueille. Lahden yleiskaavassa 2035 (Y-205) esitetään rasterilla alueet (RV/1), jolla Luoteis-Nastolan osayleiskaavan merkinnät ja määräykset ovat voimassa.

Kallio-, Pitkä- ja Särkijärven alueen osayleiskaava

Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) ei tuo muutoksia Kallio-, Pitkä- ja Särkijärven alueen osayleiskaavan mukaan voimassa oleville ranta-alueille. Lahden yleiskaavassa 2035 (Y-205) esitetään rasterilla alueet (RV/2), jolla

Kallio-, Pitkä- ja Särkijärven alueen osayleiskaavan merkinnät ja määräykset ovat voimassa.

Villähde-Koiskalan osayleiskaava

Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) ei tuo muutoksia Villähde-Koiskalan osayleiskaavan mukaan voimassa olevalle Kärkjärven ranta-alueelle.

Lahden yleiskaavassa 2035 (Y-205) esitetään rasterilla alueet (RV/3), jolla Villähde-Koiskalan osayleiskaavan merkinnät ja määräykset ovat voimassa.

Iso-Kukkasen-, Sala- ja Ruuhijärven rantayleiskaava

Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) ei tuo muutoksia Iso-Kukkasen-, Sala- ja Ruuhijärven rantayleiskaavan mukaan voimassa oleville ranta-alueille.

Lahden yleiskaavassa 2035 (Y-205) esitetään rasterilla alueet (RV/4), jolla Iso-Kukkasen-, Sala- ja Ruuhijärven rantayleiskaavan merkinnät ja määräykset ovat voimassa.

Muutosesitykset kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmaan

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma käsittää keskeisimmät kaupunkitasoiset toimet kestävän kaupunkiliikkumisen edistämiseksi vuoteen 2035 mennessä. Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman 2021–2025 luonnoksessa on päivitetty edellisen ohjelman teemakokonaisuuksien ja toimenpiteiden tilanne ja ryhmitelty teemakokonaisuudet kaupungin nykyisen strategian mukaisiksi. Samalla on tunnistettu uusia, kaupungin strategian mukaisia, teemakokonaisuuksia, joiden kehittämiseen ja toteuttamiseen tarvitaan toimenpiteitä. Moni asia on edistynyt suunnitellusti, mutta osa toimenpiteistä on jäänyt toteutumatta. Ensimmäisen ohjelman toimenpiteistä osa jatkuu myös ennallaan kohti tavoitteita 2030-luvulla.

Lahden kestävän liikkumisen ohjelman 2021–2025 teemakokonaisuudet on koottu Lahden suunta -työn 2021–2025 yhteisten kestävyysteemaisten strategiaotsikoiden alle: Kestävästi elinvoimainen, kestävästi hyvinvoiva ja kestävästi uudistuva. Ohjelman teemakokonaisuudet on kerätty strategiaotsikoiden alle joko sellaisenaan tai aiempia kokonaisuuksia muokaten. Uusia teemakokonaisuuksia ohjelmassa ovat 1) Citylogistiikka eli kaupungin sisäisen jakeluliikenteen kehittäminen, 2) Viihtyisä ja esteetön kävelyn ja pyöräilyn ympäristö, 3) Palveluverkon ja liikenteen suunnittelun yhteistyön kehittäminen ja 4) Sähköisen liikenteen edistäminen. Teemakokonaisuuksia täydennetään tarkemmalle toimenpidetasolle ehdotusvaiheessa.

Jatkotoimenpiteet

Kaupunkiympäristölautakunta päättää Lahden suunta -työn 2021–2025 luonnoksen nähtäville asettamisesta 14.6.2023. Nähtäville asetetaan Lahden yleiskaavan 2035 (Y-205) luonnos ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman 2021–2025 luonnos. Nähtävilläoloaika mielipiteiden ja lausuntojen jättämistä varten on 26.6.-31.8.2023.

Nähtävilläolon jälkeen syksyllä 2023 valmistellaan Lahden suunta -työn 2021–2025 ehdotus, jonka kaupunginhallitus asettaa nähtäville vuonna 2024 ja kaupunginvaltuusto hyväksyy vuoden 2024 lopussa.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: kaupunkisuunnittelu, kuulutus luonnoksen nähtävilläolosta

Kaupunkiympäristölautakunta

Päätöspäivämäärä 14.06.2023 § 69